

MAGYAR REFORMÁTUS LELKÉSZ GOLI OTOKON

Keck Zsigmond a jugoszláv büntetőlágerben

Református lelkész volt és kommunistabarát újságíró lett. A magyar nemzeti kisebbség érdekében dolgozott és mégis „sztálinistának” minősült. A népi gondolat híveként ívelt fel pályája, és a Goli Otok foglyává vált. Hatalombirtokos vagy áldozat, mind a kettő vagy egyik sem? A lehetetlent kísértette meg, vagy az „ahogy lehet” gondolat mentén dolgozott? Keck Zsigmond pályája a kisebbségi sors döntési kényszerei és ellentmondásai miatt tragikus fordulatokon keresztül ívelt a lelkipásztorságtól a társutas értelmiségi szerepen és a kényszermunka-büntetőlágeren keresztül egészen a nyelvművelő-szerkesztő „népfrontos” pozíciójáig.

A szomszédos országokban élő magyar kisebbség életében 1944–1945 komor fordulópontot jelentett. Lényegében a nemzeti közösségként való megmaradás látszott kockán forogni. Mintha mindenütt hasonló forgatókönyv szerint zajlottak volna az események, természetesen eltérő hangsúlyokkal. Először félig-meddig hivatalos magyarelles kampányokra került sor a háború legutolsó periódusában, ezt követte az etnikai alapon táborokba zárás, végül a deportálás. Mindközben valamennyi szóban forgó országban zajlott a kommunista diktatúra kiépítése, s ennek a folyamatnak a későbbi keretei között a magyarság már csupán egyike lett a represszió számos célcsoportjának.

Jugoszláviában is hasonló események játszódtak le. Az 1944 ősztől kezdődő véres és horrorisztikus leszámolásorozat folytatásaként halálos hatékonysággal működő internálótáborokat hoztak létre a Vajdaság magyar és német lakosai számára. A kitelepítés azonban végül is nem került ténylegesen napirendre, és 1945 második felétől kezdve a magyarság is lassan helyet nyert az új, kommunista Jugoszláviában. Igaz, ez a helyzet a megfélemlítés, etnikai tisztogatás és kollaboráció révén alakulhatott ki. Ugyanakkor a ju-

goszlávia és Magyarország közötti kapcsolatokat a győztes részéről megnyilvánuló jóindulatú lenézés jellemezte, miközben a két szovjetizálódó ország kommunista pártjai között kitűnő volt a viszony.

A kapcsolat Tito 1947. decemberi budapesti látogatásán vált legszorosabbá. A jugoszláv kommunista diktatúra ekkorra már leszámolt ellenfeivel. Nemcsak az ellenségesnek vélt nemzetiség körében, hanem a délszláv közösségeken belül is kiterjedt politikai tisztogatások folytak, a halálos áldozatok száma a polgárháborús viszonyok között óvatosságszerűen is elérte a százézetet. Tito marsall rend-

szere tehát már létrejöttekor megszabadult ellenfeleitől. A hírhedt kényszermunkaláger, a „Goli Otok” létrehozására a Sztálinnal való szakítás után került sor. Ebben a lágerben raboskodott Keck Zsigmond református lelkész is.

A REFORMÁTUS LELKÉSZ

A bácskai Cservenkán született 1907-ben régi református lelkészcsaládban. Iskoláit Zomborban és Szabadkán végezte, teológiai és bölcsészeti tanulmányait pedig Hollandiában – Utrechttben, a magyar protestáns diákok ősi peregrinus központjában –, majd Angliában és Franciaországban, ahol a strasbourg-i egyetem teológiai karán szerzett diplomát. Hazatérése után, 1935-től először Zomborban, utána Szabadkán lett segédlelkész. Megnősült, Ágoston Sándor református püspök lányát vette feleségül. 1941-ben a református egyház szokásrendjének megfelelően köszöntötte a Szabadkára látogató Horthy Miklóst. Az egyházi karrierhez minden adottnak látszott tehát.

Keck Zsigmond azonban ekkor már régebb óta a magyar reformátusságnak ahhoz a szárnyához tartozott, amelyben a népi gondolat jelenléte erő-

teljesen baloldali politikai nézetrendszerré változott. Egy fiatalabb kortársa így emlékezett ezekre az évekre: „Szabadkai felsős gimnazistaként egy kollégiumban laktam a Sárosi fivérekkel, Juhász Gézával meg több alsó osztályba járó más feketicsi meg közép-bácskai református diákkal, akiknek Keck Zsigmond volt a lekipásztoruk. Ők hoztak hírt számunkra néhány olyan fogalom-

lettem néhány alsós református diák-társamnak afféle »bérmaapja« konfirmációjuk alkalmából.”

Ez csak a korszakban számított igazán „baloldalinak”. Keck azonban nemcsak a népi gondolat balszárnyához állt közel, hanem olyasvalakivé vált, akit leginkább a „társutas gondolkodó” fogalmával jellemezhetünk. 1936 óta a Jugoszlávia Kommunista Pártjának el-

például az illegálisban élő Pap Pál, Jugoszlávia Kommunista Pártja Központi Vezetőségének tagja egy ízben nála talált menedéket. Keck Zsigmond kísérte el utolsó útjára, a bitófa alá Mayer Ottmárt is. Amikor fordult a kocka, 1944 véres őszén Keck Zsigmond legalább két esetben embermentő tevékenységet végzett. Ő mentette meg a partizánok kezéből a pirosi (Rumenka) refor-

GOLI OTOK | KÉNYSZERMUNKATÁBOR AZ ADRIÁN

Goli Otok a mai Horvátország partjainál, az Adriai-tengerben, a Kvarner-öbölben található sziget, melyet a 20. század előtt csak a helyi pásztorok használtak legeltetésre. Az első világháború idején az Osztrák-Magyar Monarchia küldött ide orosz hadifoglyokat a keleti frontról. 1949-ben a sziget titkos állami férfibörtönné és munkatáborrá vált a Jugoszláv Szocialista Szövetségi Köztársaság irányítása alatt, hasonlóan a szomszédos Sveti

Grgurhoz, ahol női foglyokat tartottak. A láger ötlete a legmagasabb szintekről származott: Stevo Krajačić, Edvard Kardelj, Aleksander Ranković és Tito elképzelése vált valóra. 1956-ig elsősorban politikai foglyokat őriztek itt.

Az első 1200 fős szállítmányt a szó szoros értelmében a pusztaszigetre tették ki. A jelmondat, amelyet a raboknak is mondogatniuk kellett, a következő volt: „Mi építjük a szigetet, a sziget is épít minket.” Gyakori volt a negyvenfokos hőség, ehhez járult a higiénia teljes hiánya és általában az édesvíz korlátozása. „Goli Otokot igazából nem is emberi lények, hanem árnyak népesítették be” – írta a macedóniai bolgár költő, Venko Markovszki.

A bebörtönzöttek között sokan voltak, akiket sztálinistáknak tartottak, de olyan egyszerű állampolgárok is ide kerültek, akik barátságosan viszonyultak a Szovjetunióhoz. Másokat egyszerűen hatalmi intrikák miatt küldtek ide, vagy azért, mert gyanúsak, meg-

bízhatatlannak számítottak. Számos délszláv antikommunistát és nacionalistát is deportáltak ide. Rajtuk kívül nem politikai foglyokat is őriztek a szigeten, az egyszerű köztörvényes bűnözőktől a gyilkosokig. A foglyok között akadtak olyanok, akik a náci koncentrációs táborokból tértek vissza korábban.

A foglyok számát illetően a források eltérő adatokat említenek, 4 és 32 ezer között. A magyarok száma a

becslések szerint 250 és 500 között lehetett. Két nagy csoportra voltak oszthatók: közismert, legalábbis a saját közösségükben neves és reprezentatívnak számító személyiségekre (főszerkesztők, írók, ügyvédek stb.), illetve az úgynevezett egyszerű emberekre, a nyomdásztól a cipőgyári munkásig.

A foglyokkal nehéz fizikai munkákat végeztek a kőbányában. Az örök általában nem ölték meg a fogvatartottakat, de azt nem gátolták meg, hogy egymást megöljék. Ezt a Gulagon már bejáratott recept szerint a köztörvényesek intézték el. Bevett gyakorlat volt az is, hogy az új foglyokat verették meg a régi foglyokkal. Miután Jugoszlávia kapcsolata normalizálódott a Szovjetunióval, a sziget a Horvát Szocialista Köztársaság által felügyelt börtönné vált. Ettől függetlenül a Goli Otok börtöne továbbra is tabu maradt Jugoszláviában. A börtönt csak 1988–89 fordulóján zárták be.

ról, aminek már a kimondását is a mi katolikus hitoktató »páterünk« egyenesen eretnekségnek bélyegzett. Aztán meg az ő kalauzolásukkal be-bejártunk a szabadkai KIE [Keresztyén Ifjúsági Egylet] könyvtárába is, ahol szintén Keck Zsigmond szellemi irányítása volt érezhető. Ő hívta fel a figyelmünket a magyar »népi írók« műveire (Veres Péter, Németh László, Illyés Gyula stb.), s gondja volt arra is, hogy ki is faggasson bennünket olvasmányainkról, a róluk alkotott véleményünkről. Ez a kapcsolat köztünk aztán nemsokára olyan formát is öltött, hogy az ő révén

lenőrzése alatt megjelenő Híd folyóirat főszerkesztőjének, Mayer Ottmárnak – a JKP kerületi titkárának – a jobbkeze volt. Szerkesztőségi cikkeket írt, bemutatta a falukutatás eredményeit, fordított, illetve szerkesztette a beérkező kéziratokat. Ebben az időben kezdett nyelvi tárgyú cikkeket írni, amelyekben már felhívta a figyelmet „pusztuló örökségünkre”.

Amikor a Délvidék visszatért Magyarországhoz, a kommunista mozgalom tagjaira kemény idők következtek. Betiltották a Híd folyóiratot is. Keck azonban továbbra is útitárs maradt:

mátus lelkész és ő mentette meg apóását, Ágoston Sándort is.

A TÁRSUTAS ÚJSÁGÍRÓ-SZERKESZTŐ

1944 novemberében a JKP tartományi vezetése felszólította Kecket, hogy indítson magyar lapot Újvidéken, mivel Jovan Veselinov Zarko, a tartományi párttitkár alkalmasnak vélte őt erre a feladatra. Ennek azonban ára volt. Miközben a bácskai internálótáborok és a jugoszláv partizánok, illetve az OZNA

halálbrigádjai még javában működtek, Kecknek ott kellett lennie a Vajdaság Szerbiához csatlakozását kinyilvánító delegációban társutas magyarként egy másik magyar kommunista, Sóti Pál mellett. A családnevét ekkor Keck helyett Kek változatban, minél kevésbé németesen használta. Ekkor hagyott fel lelkészi hivatásával is. Mint a *Szabad Vajdaság*, később a *Magyar Szó* főszerkesztője dolgozott egészen Tito és Sztálin szakításáig. Ekkor – a Kominform határozata után – mint megbízhatatlant lemondatták posztjáról. 1948. július 10-i eltávolítása után nem sokáig volt szabadlábban.

A jugoszláviai politikai tisztogatások új hullámának kiindulópontját Sztálin és Tito szakítása jelentette. Talán megkockáztathatjuk, hogy enélkül is sor került volna hasonló kampányra, hiszen a tisztogatás bevált gyakorlat volt a szovjetizálás útján – ráadásul nemcsak a kommunizmus korabeli gyakorlata, hanem a politikai vezetők (vagyis a kommunista diktátorok) érdeke is sokszor ezt kívánta. Jugoszláviában mindezenre a kampány során a párt, a hadsereg és a rendőrség mintegy 8400 gyanúsítottját fogták le. Gyanúsított bárki lehetett, akinek a „réggi gárda” bukott frakciójához köze volt, de preventív vagy megfélemlítő intézkedésre is sor

kerülhetett. Keck Zsigmond pedig egyenesen „tájékoztató irodásnak”, vagyis „sztálinistának” számított. Így néhány hónapos vizsgálati fogság után – 1949. november 4-től 1953. április 27-ig – a Gulag Tito-féle változatának, a Goli Otokon berendezett kényszermunkatáborban a foglya lett.

KÉNYSZERMUNKATÁBORBAN

Keck Zsigmond nem sokat mesélt az ott töltött évekről, de néhány történet fennmaradt. A megérkezéskor, amikor *„kihajtották őket a bárkából, az ott levő foglyok kettős sorfala között kellett felmenniük a dombra, a barakkokhoz. Illetve futni kellett, mert a sorfalat álló rabokat arra kényszerítették, hogy köpködjék az újonnan érkezőket. Nyáltengerben, zihálva futottak a barakkokig. Akiről észrevették a felügyelők, hogy nem köpköd elég szorgalmasan, azt megbüntették. Általában az volt az egyik büntetés mód, hogy négy gerendából és deszkából ácsolt ládába zárták őket a tűző napon.”* Másoknak nem volt ilyen szerencsésük, őket szó szerint vesszőfutással büntették már az első napon, köpködés helyett.

Az ott folyó munkáról írta: *„deszkából eszkábált, hordágyszerű alkalmazosságra rakták a kicsákányozott márványdarabokat, így történt a szállítás. Vagy kettesével, kézben vitték.”* Keck Zsigmond rossz állapotban került ki a

szigetről. *„Feltehetőleg a márványportól, mindkét alsó lábszára a sípcsontján koromfekete volt. A tüdeje és a szíve is eléggé tönkrement a szigeten.”*

A LÁGER UTÁN – A NYELVMŰVELŐ MUNKÁSSÁGA

A szigeten eltöltött évek után még elvittek útépítésre Crna Gorába. Onnan azonban már írhatott, és hamarosan haza is térhetett. Ekkor ismét beállhatott az újvidéki *Magyar Szó* szerkesztőségébe. Nem publikálhatott mindig saját néven, elsősorban a Kossa János álnévet használta, de használta a Poór János és az Ember Zsigmond neveket is.

1964-ben létrehozta a Jugoszláviai Magyar Nyelvművelő Egyesületet, majd az 1968-ban kiadott magyar–szerb–horvát szótár szerkesztője volt. Munkássága ekkor már nagyrészt arra irányult, hogy a délvidéki, illetve a jugoszláviai magyar nyelv ne süllyedjen a tájnyelviség vagy rosszabb esetben a konyhanyelv színvonalára. 1962-től kezdve hat magyar nyelvművelési tárgyú könyve jelent meg. Az ötödik kötet *Nyelvünk fűszerszámai* címmel halála előtt egy évvel látott napvilágot, utolsó, 2003-ban kiadott könyvét pedig Szeli István pályatársa rendezte sajtó alá. Keck Zsigmond 1980-ban hunyt el Újvidéken.

Édes anyanyelvünk című, 1939 júniusában megjelent cikkében találhatjuk

Partizánok bevonulása egy vajdasági településre

Temerini partizánok, 1944

a következő sorokat: „A kisebbségi kisebbségérzetét csak egy erős nyelvbe és népi kultúrába ültetett nemzetiségi öntudat tudja ellensúlyozni.” Vajon sikerült-e neki ehhez hozzájárulni? Nyelvművelő munkássága révén a maga eszközeivel igyekezett a fenti sorok szellemében dolgozni. Utolsó, posztumusz könyvének címe: *Kettős idegenségben*. A cím eredetileg arra utal, hogy az idegen (angol, francia stb.) szavak szerb közvetítéssel kerülnek át a vajdasági magyar nyelvbe. A kötet sajtó alá rendezője a cím kapcsán elmondta: „Hazai magyar nyelvünkben ma már jelentéstani megosztás következik be: az egyetemes magyar köznyelvtől való eltávolodás, ami a kultúránk egészére nézve súlyos következményekkel jár.” Így a könyv címe, a *Kettős idegenségben* bizony mást is jelent: kisebbségiként idegennek lenni és elidegenedni az anyaországtól is.

KOLLABORÁNS, POLITIKAI ÁLDOZAT VAGY ÉRTÉKMENTŐ?

Keck Zsigmond sorsa és munkássága a mai napig komoly figyelemzést nemcsak a református egyház cselekvő tagjai, hanem általában a magyar humánértelmiség számára is. A politikai megváltást ígérő globális eszmék bűvkörében vagy a nagyhatalmak „történelmi galaxisainak” vonzásában, sőt akár a saját nemzeti paradigmánkon belül is néha megoldhatat-

lannak tűnő kihívást jelent a közösség szolgálata.

Mindezt a délvidéki magyarokra vonatkozóan, de lényegében az összes határon túli magyar közösségre érvényesen Mák Ferenc délvidéki magyar író így fogalmazta meg: „A legizgalmasabb – és egyben legtalányosabb – a háború utáni nemzedék cselekvő tagjainak a sorsa volt. Úgy kompenzáltak, hogy teremtetek egy olyan, az elvárásoknak megfelelő – ámde hamis – kisebbségi kultúrát, amely minden vonatkozásban a többségi elvárásoknak igyekezett megfelelni. Mindezek nyomán megszületett a hamis nemzettudat, a múlt tagadásának újabb és újabb nekifeszülése, a magyar kultúrát és az irodalmat át- meg átjárta a mérhetetlen lojalitás. Az ő világuk nem szülehetett egyebet, mint a diszsidensek nemzedékét, amelynek tagjai az önként vállalt belső vagy a messiás távolba vivő, külső emigrációba menekültek.” Keck Zsigmond leszármazottainak sorsa mintha éppen az utolsó mondatot támasztaná alá.

Mielőtt azonban pálcát törnénk Keck Zsigmond pályafutása felett, gondoljunk arra, hogy a második világháború előtt a Jugoszláviához került magyarok körében a politikai cselekvés elsősorban a baloldalról indult ki. Sőt, már az első világháború előtt megjelent a déli végeken a szegényebb társadalmi csoportok között az „urak” általi magukra hagyatottság érzése. A két háború között a királyi Jugoszláviában a magyar kisebbséget a diktatúrán túl a beolvasztási törekvés is sújtotta. Ebben

a közegben kellett tehát a magyar kisebbség sorsát szívükön viselőeknek dolgozniuk. Sokuk az 1945 utáni világban a véres valóságból kibontakozó új uralmi keretek között úgy látta, hogy a nemzeti-nemzetiségi kérdés talán egy kommunista vezetésű „népfrontos” politikai konstrukcióban is megoldódhat.

A magyar–jugoszláv viszony pillanatnyi rendeződése 1945 és 1948 között ezt látszott alátámasztani, majd erre utalt a titói Jugoszlávia kirakati elemeket és valós előnyöket egyaránt tartalmazó nemzetiségi politikája. Keck Zsigmond évtizedekkel későbbi visszaemlékezése szerint a magyar „tájékoztató irodások” attól tartottak, hogy a Tito és Sztálin közötti szakítás egyúttal a magyar anyaországtól való totális elszakítást fogja jelenteni, annak minden következményével együtt. Ilyen szempontból tehát ezek a magyar kommunisták és társutasok abszurd módon éppen a nemzeti közösség védelmében tették le a voksot a sztálini irányvonal mellett.

A 20. századi magyarság – és különösen a kisebbségi sorba került magyarság – nagy traumája, hogy értelmiségi vezetői és kimagasló gondolkodói közül sokan Keck Zsigmondhoz hasonlóan végigjárták a kényszerű vagy önkéntes kollaboráció, az üldöztetés és az „ahogy lehet” értékméntést célzó útját. ♦

Előfizetőinknek 2 szám ajándék: 10-et fizet, 12-t kap!

Egyenként is megvásárolható példányok

2004/4	Bibó István, a nemzet lelkiismerete	448 Ft	☐	2012/7	Újkori olimpiák – Lovagok világa	645 Ft	☐
2004/8-9	60-as évek	699 Ft	☐	2012/8	Horthy István halála – Kádár arcai	645 Ft	☐
2004/10	IV. Károly	448 Ft	☐	2012/9-10	Klebensberg – Aktuális Horthy kép	995 Ft	☐
2004/12	Az Andrássyak világa	448 Ft	☐	2012/11	Volksbund kontra Hűségmozgalom	645 Ft	☐
2006/2-3	Háború a modern korban	789 Ft	☐	2012/12	Sztálin – Nagy perek – A „Kossuth címer”	645 Ft	☐
2006/7	Terrorbombázások – Tortúra	545 Ft	☐	2012/1 különszám	Boszorkányság	645 Ft	☐
2006/8	Che Guevara – Keresztesek	545 Ft	☐	2012/2 különszám	A Magyar nemesség	645 Ft	☐
2007/3	Állambiztonság – Titkosszolgálat	595 Ft	☐	2013/1	Híres merényletek – Gestapo	695 Ft	☐
2007/6-7	A magyar bor századai	889 Ft	☐	2013/2-3	Nagy Szulejmán – Pápák és a Pápapválasztás	995 Ft	☐
2007/8	A 20. századi nő	595 Ft	☐	2013/4	Mozaikok az európai zsidóság történetéből	695 Ft	☐
2007/9	Személyi kultuszok	595 Ft	☐	2013/5	Horthy Istvánné – Grófok, hercegek, bárók	695 Ft	☐
2007/10	Horthy Miklós kultusza	595 Ft	☐	2013/6	Szent István nyomában – Fehérvár	695 Ft	☐
2007/1 különszám	AVO-AVH-III/III	595 Ft	☐	2013/7	Bethlen Gábor – Kis magyar lőtörténelem	695 Ft	☐
2008/1	Emigrációk	595 Ft	☐	2013/8	A mohácsi csata – II. Lajos kontra Szulejmán	695 Ft	☐
2008/2-3	Reform, modernizáció	595 Ft	☐	2013/9-10	Napoleon – A hatalom és a szélsőjobb a Horthy-korban	995 Ft	☐
2008/4	Szlovákia + Híres asszonyok	595 Ft	☐	2013/11	Hősök tere – Nemzet és emlékezet	695 Ft	☐
2008/5	A repülés úttörői + Edvard Beneš	595 Ft	☐	2013/12	A Bethlen-korszak	695 Ft	☐
2008/6	Ókori olimpiák + Katyn	595 Ft	☐	2013/1 különszám	A borgiák – Firenze és a Medicek	695 Ft	☐
2008/7-8	Fekete krónika	895 Ft	☐	2013/2 különszám	Mi történt Mohács után?	695 Ft	☐
2008/9	Fekete-fehér Amerika	595 Ft	☐	2014/1	A székelység története	695 Ft	☐
2008/10	A doni kálvária + '68 világa	595 Ft	☐	2014/2	Zrínyiek	695 Ft	☐
2008/1 különszám	Titokzatos ókor	595 Ft	☐	2014/3	Dózsa György, 1514 – Megszállás, 1944	695 Ft	☐
2009/1-2	Magyar jobboldali hagyomány	895 Ft	☐	2014/4-5	Seuzo-kincs – Az I. világháború	995 Ft	☐
2009/3	A királyiroktól a 301-es parcelláig	595 Ft	☐	2014/6	A béke kálváriútján – Apponyi Albert gróf	695 Ft	☐
2009/4	Amiről a címerek mesélnek	595 Ft	☐	2014/7	Egy magyar mítosz – Az aranycsapat	695 Ft	☐
2009/5	Délvidéki tragédia	595 Ft	☐	2014/8	Sopron – A hűség városa	695 Ft	☐
2009/6	Út a háborúhoz	595 Ft	☐	2014/9	Isonzó – Doberdó – Caporetto	695 Ft	☐
2009/7-8	Vadászat Magyarországon	895 Ft	☐	2014/10	Az Oszmán Birodalom	695 Ft	☐
2009/9	A téli háború – Kálvin és a reformáció	595 Ft	☐	2014/11	A kiugrási kísérlet	695 Ft	☐
2009/10	Egyenruha-történet – Középkori magyar királynék	595 Ft	☐	2014/12	Magyar béketörekvések – Szent-Györgyi Albert	695 Ft	☐
2009/11	Középkor	595 Ft	☐	2014/1 különszám	Európa	695 Ft	☐
2010/1	A csendőrség története 1881-1945	645 Ft	☐	2015/1	A nagy háború, 1914-1918	695 Ft	☐
2010/2	Szabadkőművesek	645 Ft	☐	2015/2	Islám radikalizmus – Vitriolos karikatúrák	695 Ft	☐
2010/3	Szélsőjobboldali radikalizmusok	645 Ft	☐	2015/3	Haditengerészet	695 Ft	☐
2010/6	Kitelepítések – Ki volt Biszku Béla?	645 Ft	☐	2015/4	1945, egy végzetes év – Hóman Bálint	695 Ft	☐
2010/7	A szex és erotika kultúrtörténete	645 Ft	☐	2015/5-6	Örmény genocidium 1915 – Német kapituláció 1945	995 Ft	☐
2010/8	Sikertörténetek a 19. században	645 Ft	☐	2015/7	Petőfi élete és halála	695 Ft	☐
2010/9	1956-os sortűzek – Kulákok	645 Ft	☐	2015/8	Női szerepek a történelemben	695 Ft	☐
2010/10	Hitler és Sztálin tábornokai – Károlyi Mihály	645 Ft	☐	2015/9	A Nádasdyak – Málenkij Robot	695 Ft	☐
2010/1 különszám	Trianon és a revízió	645 Ft	☐	2015/10	Koncepciós perek	695 Ft	☐
2010/2 különszám	Ormos 80	645 Ft	☐	2015/11	Gróf Tisza István	695 Ft	☐
2011/1	A Szent Korona viszontagságai	645 Ft	☐	2015/12	Koronás fők	695 Ft	☐
2011/2	Vörös terror, fehér terror	645 Ft	☐	2016/1	Migráció	695 Ft	☐
2011/3-4	A 19. század – Bethlenek	995 Ft	☐	2016/2	Széli Kálmán	695 Ft	☐
2011/5	Weimar arcai – Megszállások	645 Ft	☐	2016/3	A Mein Kapf és a Hitler mítosz	695 Ft	☐
2011/6	A Hitler-Sztálin paktum	645 Ft	☐	2016/4	Mátyás király	695 Ft	☐
2011/7	Háborús bűnösök	645 Ft	☐	2016/5-6	Teleki Pál – Báthori István – GULAG	995 Ft	☐
2011/8	Királykérdés Magyarországon	645 Ft	☐	2016/7	Honfoglalók	695 Ft	☐
2011/9-10	Bethlen István	995 Ft	☐	2016/8	Verdun, 1916	695 Ft	☐
2011/11	Az avarok	645 Ft	☐	2016/9	Széchenyi István – a legnagyobb magyar	695 Ft	☐
2011/12	Gulag	645 Ft	☐	2016/10-11	1956-2016 – Végzetes sorsok	995 Ft	☐
2011/1 különszám	Dicsőséges dinasztia: Árpád-ház	645 Ft	☐	2016/12	Amerikai elnökök – 1789-2016	695 Ft	☐
2011/2 különszám	Náci örökség	645 Ft	☐	2017/1-2	Koronázások Magyarországon 1526-1916	995 Ft	☐
2011/3 különszám	Magyar középkor	645 Ft	☐	2017/3	A GULAG szomorú világa – Olofsson Placid atya	695 Ft	☐
2012/1-2	Magyarország a mérlegen	995 Ft	☐	2017/4	Mindszenty – Kádár	695 Ft	☐
2012/3	Kitörés	645 Ft	☐	2017/1 különszám	SISI – Erzsébet a magyarok királynéja	695 Ft	☐
2012/4-5	Történelmi tévhitek – Krasznahorka büszke vára	995 Ft	☐	2017/5	Kállay Miklós	695 Ft	☐
2012/6	Adók és adófizetők – Hitler stílusa	645 Ft	☐	2017/6	Jászok és kunok	695 Ft	☐
				2017/7-8	Trianon – 1920	995 Ft	☐

EGYÉVES ELŐFIZETÉS DÍJ | 2017/10-től 1 év (12 szám) 6950 Ft

Megrendelem
a Rubicon következő egy évben megjelenő számait o
A régi számokat tartalmazó egységcsomagok közül
kedvezményes áron megrendelem:

- 2007-es évfolyam (12 szám)* – 4500 Ft o
- 2008-as évfolyam (11 szám) – 4500 Ft o
- 2009-as évfolyam (11 szám) – 4800 Ft o
- 2010-es évfolyam (12 szám) – 5000 Ft o
- 2011-es évfolyam (15 szám) – 6000 Ft o
- 2012-es évfolyam (14 szám) – 6000 Ft o
- 2013-es évfolyam (14 szám) – 6000 Ft o
- 2014-es évfolyam (13 szám) – 6000 Ft o
- 2015-ös évfolyam (12 szám) – 6000 Ft o
- 2016-os évfolyam (12 szám) – 6500 Ft o

Új előfizetőinknek postaköltséget nem számítunk fel. Előfizetés nélkül a régi évfolyamokat 500 Ft egyszeri postaköltséggel postázzuk. A fent feltüntetett folyóiratszámaink egyenként is megrendelhetők.

NÉV

INTÉZMÉNY
(KOZULETI MEGRENDELÉS ESETÉN)

CÍM / TELEPÜLÉS:

UTCA:

HÁZSZÁM / EMELET, AJTÓ: TELEFONSZÁM:

E-MAIL:

OLVASHATÓ ALÁÍRÁS

Adja le megrendelését e-mailben: rubicon@online.hu | Rendelhet interneten: www.rubicon.hu
Vagy postai úton: Rubicon szerkesztősége (1161 Budapest, Sándor utca 60.). A megrendeléseket fénymásolva vagy kézirással is elfogadjuk.

meghívja a 2017-2018-as akadémiai évben megrendezésre kerülő
történelmi vitasorozatra

2017. szeptember 5.

ANKA L SZL (VERITAS) PAPP J ZSEF (Eszterházy Károly Egyetem, főiskolai tanár)
Pártok és választások a dualizmus korában
Moderátor: Hermann Róbert

2017. október 3.

GALI M T (VERITAS) HERMANN R BERT (Károli Gáspár Reformtudományi Egyetem, egyetemi tanár)
Berzeviczy Albert sokrétű életműve
Moderátor: Ujváry Gábor

2017. november 7.

R CZ J NOS (VERITAS) KÉCSK S D. GUSZT V (MTA BTK, Történettudományi Intézet, tudományok főmunkatárs)
Az 1950-es magyar emigráció
Moderátor: Marinovich Endre

2017. december 5.

K RBIN KOS (VERITAS) FEHÉR GYRGY (Magyar Mezőgazdasági Múzeum, nyugalmazott főigazgató)
A Monarchia Magyarországának kitűnő szakpolitikusa: Darányi Ignác és Wekerle Sándor
Moderátor: Hermann Róbert

2018. február 6.

HOLL SI G BOR (VERITAS) FZS K LAJOS (Etvös Loránd Tudományegyetem, professzor emeritus)
A hontalanságvevő és a pozsonyi hódoltság. Magyarország és Csehszlovákia 1945–1947
Moderátor: Ujváry Gábor

2018. március 6.

T TH ESZTER ZS FIA (VERITAS) KAPRONCZAY K ROLY (Simmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtárs Levéltáros, nyugalmazott főigazgató)
Antall József miniszterelnök hagyaték
Moderátor: Marinovich Endre

2018. április 3.

SCHWARCZWALDER D M (VERITAS) HFJ. BERTNYI IVÁN (cs, Collegium Hungaricum, igazgató helyettes;
Bécsi Magyar Történeti Intézet, igazgató):
Bécs vagy Belgrád? A kiegyezés és a nemzetiségkérdés történetében
Moderátor: Hermann Róbert

2018. május 8.

JO ANDRÁS (VERITAS) GLÁSZ LAJOS
(Szegedi Tudományegyetem, Juhász Gyula Tanárképző Főiskolai Kar, főiskolai docens):
A Horthy–Hitler-találkozás, 1938–1944
Moderátor: Ujváry Gábor

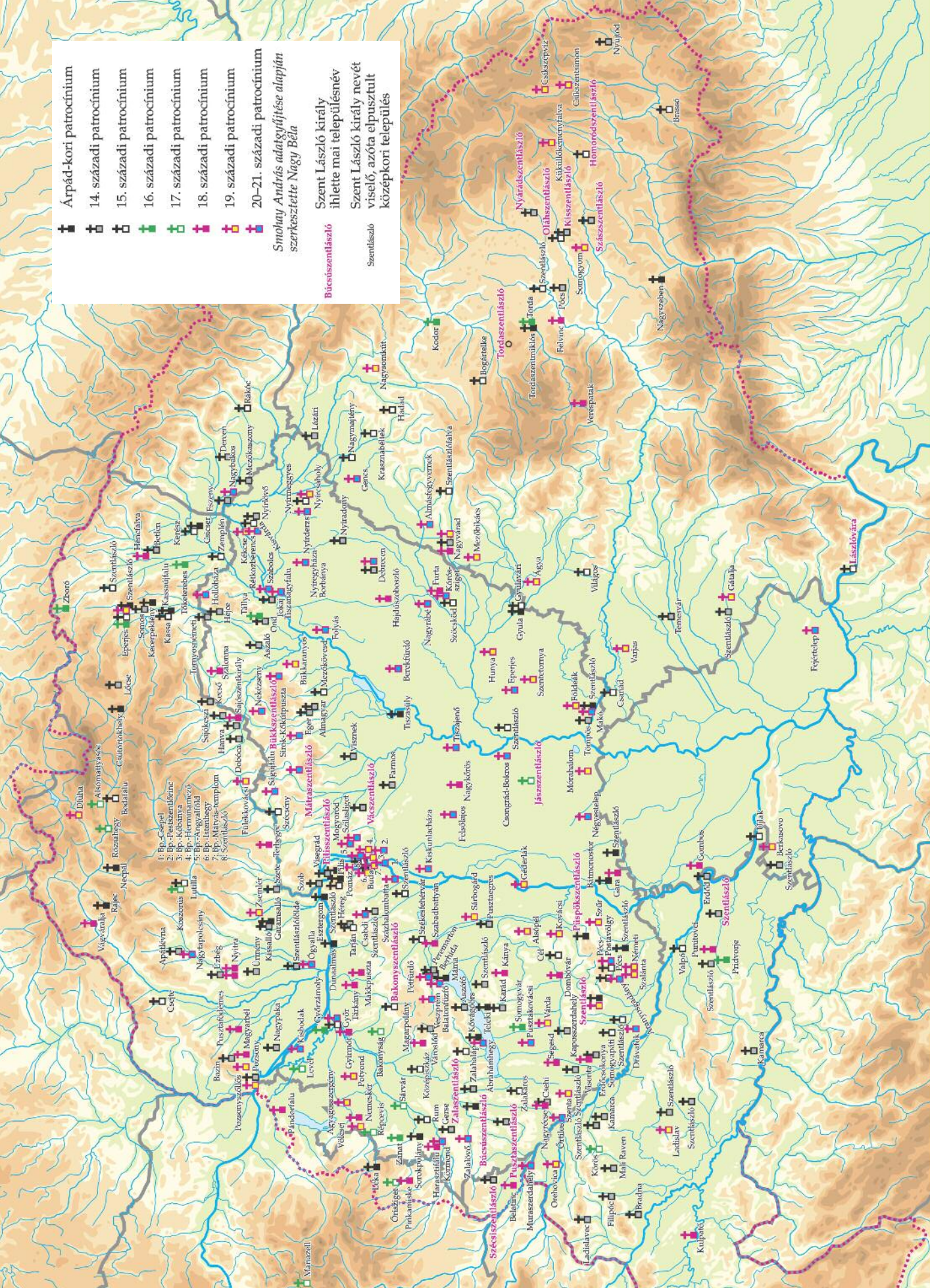
- Árpád-kori patrocínium
- 14. századi patrocínium
- 15. századi patrocínium
- 16. századi patrocínium
- 17. századi patrocínium
- 18. századi patrocínium
- 19. századi patrocínium
- 20-21. századi patrocínium

Szentháromság

Szent László király
ihlette mai településnév
viselő, azóta elpusztult
középkori település

Bőcsészentlászló

Szentlászló

Szent László titulusú katolikus templomok